

Hold af kælegrise

Juli 2025

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri
Fødevarestyrelsen

Hold af kælegrise

Denne infolder er udarbejdet af Fødevarestyrelsen - Center for Dyresundhed i januar 2022 og opdateret i juli 2025. Infolderen vil løbende blive ajourført, det er derfor dit ansvar at holde dig opdateret med de nyeste regler eller den nyeste udgave på Fødevarestyrelsens hjemmeside.

Foto: Unsplash, Adobe Stock og Skyfish
© Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Fødevarestyrelsen Stationsparken 31
2600 Glostrup
Tlf.: 72276900
Kontakt Fødevarestyrelsen Fvst.dk

Indhold

3	Indledning
4	Registrering og mærkning af kælegrise
4	Anmeldepligt ved smitsomme husdyrssygdomme
5	Tilladelse til hold af grise i byzoner
5	Krav til udendørs hold af grise
6	Gåture
7	Fodring
10	Dyrevelfærdsloven og andre regler om beskyttelse af grise
11	Kom af med din døde kælegris
11	Dine rettigheder og pligter

Indledning

Denne information er til dig, der har en eller flere kælegrise. I EU-lovgivningen er grise defineret som et produktionsdyr. Derfor er der en række regler, der gælder, når du har grise. Reglerne gælder også selvom du holder grise som kæledyr/hobbydyr – og de gælder også selvom du kun ejer én enkelt kælegris.

Registrering og mærkning af kælegrise

Når du køber en kælegris, skal du sikre dig, at grisen er ID-mærket med enten øremærker eller en chip. Alle grise skal være mærket inden de forlader den besætning de er født i og under alle omstændigheder senest ni måneder efter de er født. Hvis du vil holde kælegrise med chip, skal du huske at søge om dispensation til dette hos Fødevarestyrelsen. Det kan du gøre ved at søge på "chip" på virk.dk.

Alle steder, hvor der holdes grise, skal være registreret i Fødevarestyrelsens Centrale Husdyrbrugsregister, CHR. Du skal huske at føre fortegnelser over hændelser i dit svinehold, herunder til- og fraflyttede grise. Flytninger til din besætning skal også registreres i CHR. Du kan læse meget mere om reglerne for mærkning og registrering af grise på Fødevarestyrelsens hjemmeside.

Baggrunden for reglerne om mærkning og registrering er, at smitsomme sygdomme hos grise og andre klovdyr skal kunne forebygges og opspores. Det gælder f.eks. sygdommen afrikansk svinepest, som hvert år rykker tættere og tættere på Danmark, og som også kan ramme kælegrise.

Anmeldepligt ved smitsomme husdyrssygdomme

Hvis du har mistanke om, at en af dine grise er smittet med en anmeldepligtig sygdom, er det meget vigtigt, at du straks tilkalder en dyrlæge, så sygdommen ikke spreder sig til dine andre dyr og til andre besætninger. Du skal også være opmærksom på, at nogle sygdomme er zoonoser, dvs. at mennesker kan smittes, hvis disse sygdomme forekommer hos dyrene.

Læs mere om din anmeldepligt på Fødevarestyrelsens hjemmeside.

Tilladelse til hold af grise i byzoner

Du kan ikke uden videre købe en gris til at gå rundt hjemme i haven. Det er som udgangspunkt ikke tilladt at holde kælegrise eller andre dyr, der normalt hører til på landet, i byzoner og sommerhusområder.

Der kan i særlige tilfælde dispenseres fra forbuddet mod grise i byzoner og sommerhusområder. Før der træffes afgørelse, skal tilsynsmyndigheden gøre naboer bekendt med sagen og give dem adgang til at udtale sig inden for en fastsat frist. Læs mere i Miljøstyrelsens miljøaktivitetsbekendtgørelse.

Krav til udendørs hold af grise

Hvis du holder dine grise udendørs, er der bl.a. krav til indhegningen, der skal sikre, at grisene ikke kan slippe ud og komme i kontakt med dyr på den anden side af hegnet. Indhegningen skal bestå af et af følgende:

- Et indre hegn og et ydre hegn, der er placeret i en indbyrdes afstand af mindst 5 meter.
- Et ydre hegn, hvor der direkte på hegnet er påført mindst tre strømførende tråde med alarm.
- Et hegn godkendt af Fødevarestyrelsen efter ansøgning, hvor sikringsniveauet svarer til det i nummer 1 eller 2.

Kravene til indhegning skal du efterleve, hvis du har planer om at holde din(e) kælegris(e) i din have eller i folde omkring din ejendom.

Krav til udendørs hold af grise

Der er ligeledes krav om skiltning om, at uvedkommende ikke må færdes inden for hegnet, medmindre en række krav er opfyldt. Fodringen skal tilrettelægges sådan, at risikoen for, at vilde fugle kommer i kontakt med foderet, begrænses mest muligt. Dette gælder dog ikke, når der er tale om fordring med ensilage og frisk grønt. Du skal sikre, at din(e) kælegris(e) ikke fodres af uvedkommende. Læs mere om reglerne i bekendtgørelse om hold af svin på friland.

Har du dine grise udendørs, vil dyreholdet også blive omfattet af miljølovgivningen. Kommunen kan sætte krav til hvordan kælegrisens opholdssted, indhegning og gødning håndteres og placeres. Indretningen skal være således at forurening af grundvandet (eller andre vandindvindingsobjekter) ikke finder sted. Dyrehold må ikke give anledning til gener eller forurening, eller risiko herfor, reglerne om dette er i miljøaktivitetsbekendtgørelsen og vejledningen hertil.

Gåture

Det er tilladt at færdes med en kælegris uden for indhegning eller ejendom, hvis grisen holdes i snor. Læs mere om reglerne i bekendtgørelse om hold af svin på friland.

Disse „gåture“ skal ikke registreres i CHR, men grisen skal være mærket med en chip eller et øremærke, hvis du tager den udenfor din matrikel.

Men et ophold væk fra din bopæl, uanset om det er et besøg hos venner eller et ferieophold, der strækker sig over én overnatning eller flere, kræver en registrering af en besætning og registrering af flytningen i CHR. Du skal oprette et CHR-nr. med en besætning det pågældende sted, hvor grisen skal befinde sig. Det er dig, som ejer af kælegrisen, der skal være ejer af besætningen på stedet. Ejere af kælegrise skal kun betale ét årligt besætningsgebyr, selvom der oprettes flere besætninger under samme ejer.

Fodring

Foderet til din(e) kælegris(e) skal overholde de generelle regler for foder. Det betyder, at foderet skal være sundt og rent, og ikke være til fare for dyrets sundhed. Foderet skal opbevares, så det ikke forurenes, og dyrene skal have adgang til frisk og rent vand.

Når du kun har én eller få kælegrise, som ikke sendes på slagteri, skal du ikke registreres efter foderhygiejneforordningen eller fødevarehygiejneforordningen. Har du en avlsbesætning eller sender grise til slagtning, så skal du registreres i henhold til foderhygiejneforordningen og fødevarehygiejneforordningen. Du skal foretage registreringen på landbrugsindberetning.dk under 'Foder og fødevarer'.

Læs mere på Fødevarestyrelsens hjemmeside om 'Foderhygiejne'.

Forbud mod anvendelse af køkken- og madaffald til fodring

Du skal være opmærksom på, hvad du fodrer dine dyr med.

Som supplement til foder produceret af en fodervirksomhed og hjemmedyrket foder er det tilladt at bruge visse typer af restprodukter fra fødevareproduktion som foder til grise.

Det er en forudsætning, at foderet ikke har været i kontakt med animalske produkter, fx kødpålæg, kød, kødsaft, knogler, fjerkræskrog, fiskeprodukter eller skaldyr, inden de anvendes som foder.

Når dine dyr går ude, skal du sikre dig, at besøgende eller andre forbigående ikke kommer til at fodre dine dyr med fx madpакkerester eller lignende.

Frugt og grøntsager fra egen avl og andre vegetabiliske rester fra haven, fx græsafklip og smågrene, må godt gives direkte til dyrene.

Køkken og madaffald

Det er forbudt at fodre din(e) kælegris(e) med køkken- og madaffald og fodermidler, der indeholder eller er afledt af køkken- og madaffald.

Køkken- og madaffald er alle affaldsfødevarer, der kommer fra privates køkkener, restaurantkøkkener og andre køkkener.

Hvorfor er det forbudt at fodre dine kælegrise med køkken- og madaffald?

Der er stor risiko for, at køkken- og madaffald kan overføre alvorlige smitsomme husdyrsygdomme som fx mund- og klovesyge og svinepest til dyr. Forarbejdede fødevarer (fx pølser), som er sikre for mennesker, kan godt indeholde smitsomt virus. I hele EU er det derfor totalt forbudt at fodre fødevarerproducerende dyr med køkken- og madaffald.

Fodring med inficeret køkken- og madaffald har været årsag til udbrud af fx svinepest og mund-og klovesyge i udlandet. Afrikansk svinepest er kommet til Østeuropa fra Afrika med madaffald fra et skib. Sygdommen er flere gange set smitte over store afstande, hvor kilden har været inficeret køkken- og madaffald. Derfor udgør inficerede fødevarer, som ikke er farlige for mennesker, en stor trussel mod dyrene.

Andre sygdomme, som fx Salmonella- og Campylobacterinfektioner, der giver sygdomme hos både dyr og mennesker, kan også overføres via fodring med køkken- og madaffald og smitte videre fra dyr til mennesker via æg og kød fra smittede dyr og kontakt med smittede dyr.

Når forbuddet ikke skelner mellem vegetabiliske og animalske dele, skyldes det risikoen for, at smitstoffer kan være fordelt i alt affaldet. Der kan fx være inficeret kødsaft på kartoffelskrællerne, også uden at man kan se det.

Hvilke tidligere fødevarer må bruges som foder?

Det er tilladt at fodre din(e) kælegris(e) med visse typer af tidligere fødevarer.

Tidligere fødevarer kommer fra detail- og engros-fødevarevirksomheder, fx supermarkeder, bagerier og bagerivirksomheder, som har kasseret fødevarerne f.eks. på grund af, mangler ved emballagen eller andre fejl, der ikke indebærer nogen sygdoms risiko for mennesker og dyr.

Du må fodre med visse typer af tidligere fødevarer. Det gælder tidligere fødevarer, der kun indeholder frugt og grønt. Der er ikke krav om, at disse fødevarer skal være forarbejdede.

Du må også fodre med tidligere fødevarer, der som de eneste animalske ingredienser indeholder mælk, mælkebaserede produkter, produkter afledt af mælk, æg, ægprodukter, honning, afsmeltet fedt, kollagen eller gelatine. De animalske produkter skal være forarbejdede som fødevarer, og de skal hele tiden holdes adskilt fra andet animalsk materiale som kød og fisk.

Tidligere fødevarer med andet animalsk indhold, som fx kød og fisk, må ikke bruges som foder.

Vegetabilske restprodukter

Vegetabilske restprodukter, som kan bruges som foder, når de kommer fra fødevarevirksomheder, og når produktet markedsføres som foder - fx skræller, hele stykker frugt/grønsager og blandinger heraf.

Vegetabilske restprodukter kan også komme fra andre fødevarevirksomheder, f.eks. grøntforretninger, eller restauranter, som håndterer grøntsager i et særligt lokale adskilt fra køkkenet.

Endelig kan vegetabilske restprodukter komme fra engros-fødevarevirksomheder, der håndterer vegetabilske fødevarer adskilt fra animalske fødevarer, når produktet markedsføres som foder - fx produkter fra fremstilling af chips, brød og pasta.

Læs mere om fodring af dyr med rester fra fødevareproduktion på Fødevestyrelsens hjemmeside.

Dyrevelfærdsloven og andre regler om beskyttelse af grise

Kælegrise er ligesom alle andre dyr beskyttet af reglerne i dyrevelfærdsloven. Det fremgår bl.a. af dyrevelfærdsloven, at dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe.

Læs mere om regler om beskyttelse af svin på Fødevarestyrelsens hjemmeside.

Kom af med din døde kælegris

Hvis din gris dør, må den ikke graves ned. Produktionsdyr, hvad enten disse holdes som produktionsdyr eller kæledyr/hobbydyr skal bortskaffes efter reglerne i forordningerne om animalske biprodukter. Det betyder, at din døde gris skal bortskaffes til et forarbejdningsanlæg der er godkendt til dette formål efter reglerne i forordningerne om animalske biprodukter. Du skal snarest efter dødsfaldet sørge for bortskaffelse af din døde gris ved at kontakte et sådant anlæg og melde grisen til afhentning. Et eksempel på et godkendt forarbejdningsanlæg til forarbejdning af døde dyr er DAKA Denmark A/S. Du kan finde kontaktoplysninger til DAKA på deres hjemmeside

På Fødevarestyrelsens hjemmeside er der mere information om bortskaffelse af døde dyr. Information om bortskaffelse af døde dyr på siden 'hvis dit kæledyr dør.'

Dine rettigheder og pligter

Ved fysisk kontrol af din kælegrisebesætning får du besked om, hvorfor din besætning skal kontrolleres og hvilke rettigheder, du har i den forbindelse. Du kan læse mere om reglerne for kontrol på Fødevarestyrelsens hjemmeside fvst.dk/kontrol.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Fødevarestyrelsen Stationsparken 31

2600 Glostrup

Tlf.: 72276900

Kontakt Fødevarestyrelsen

Fvst.dk